

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската
конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния
институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Дело Е.М. срещу Румъния (E.M. v. Romania), жалба № 43994/05

Решение на Трето отделение от 30 октомври 2012 г.

Член 3, позитивно задължение за разследване - нарушение

При оплакване от домашно насилие наказателният закон е бил приложен неефективно, тъй като не е довел до идентифицирането на виновния, а са съществували още възможности за разследване. Такава една ситуация може да подкопае общественото доверие – и особено това на жертвите на домашно насилие – в съдебната система и в спазването на принципа за върховенство на закона.

Фактите

Жалбоподателката твърди, че около 17 ч. на 4 март 2004 г. съпругът ѝ я заплашил по телефона, че ако не напусне семейното жилище, ще я убие. След като се прибрал, в присъствието на едногодишната им дъщеря той крещял по нея, нанесъл ѝ удари с юмруци и с разни предмети и я заплашвал, че ще я пребие, ако не се изнесе. На следващия ден жалбоподателката завела дъщеря си на преглед и се установило, че детето е психически травмирано. На 6 март жалбоподателката също била прегледана в болница и ѝ било издадено удостоверение, в което били констатирани травматични наранявания, които било възможно да са били нанесени на 4 декември от удари с твърд предмет и които се нуждаели от 8-9-дневно лечение. Жалбоподателката се развела през октомври 2004 г.

На 6 март 2004 г. жалбоподателката подала жалба срещу съпруга си в полицията и поискала да бъде осигурена защита на нея и на дъщеря ѝ. С присъда от 14 март 2005 г. първоинстанционният съд признал за виновен съпруга по част от повдигнатите му обвинения и го осъдил на глоба. След обжалване, присъдата била отменена от окръжния съд, който оправдал подсъдимия въз основа на доказателствата, събрани от районния съд.

Междувременно, на 28 март 2004 г. съпругът на жалбоподателката срещнал нея и майка ѝ на улицата и влязъл в пререкание с тях. След инцидента било установено счупване на пръста на майката на жалбоподателката. Двете подали жалби срещу нападателя. На 5 септември 2005 г. той бил глобен.

Правото

Като се позовава на чл. 3 и чл. 8, жалбоподателката се оплаква, че властите не са извършили ефективно разследване на твърденията ѝ за упражнено домашно насилие.

57. За да попадне в обхвата на чл. 3 отнасянето трябва да достига определено ниво на суровост, което зависи от всички обстоятелства по случая – продължителност, физически и психически последици, пол, възраст, здравословно състояние на жертвата и т.н. В настоящия случай констатираните по жалбоподателката наранявания определено достигат изискваното от чл. 3 ниво на суровост.

58-59. Държавите са длъжни да създадат правна рамка, която да предоставя защита срещу актове на насилие между частни лица и която да се ангажира активно в защита на жертвите на домашно насилие, които са в особено уязвимо положение (*Bevacqua and S. v. Bulgaria*, no. 71127/01, § 65, 12 юни 2008 г.). Абсолютната забрана по чл. 3 вменява на властите задължението да провеждат ефективно официално разследване на всяко „обосновано“ твърдение на възможна жертва на насилие. Разследването трябва да води не само до идентифициране на извършителя, но и когато това е нужно, до наказването му.

60-62. За да прецени дали румънските власти са изпълнили позитивното си задължение по чл. 3, Съдът на първо място отбелязва, че достоверността на представените от жалбоподателката медицински доказателства никога не е била поставяна под съмнение. На следващо място, румънският закон е предоставял адекватна правна рамка, която ѝ е позволявала да се оплаче от домашно насилие и да поиска защита.

63-64. Следователно, остава да се разгледа въпросът, дали начинът, по който са били приложени тези правни норми в случая, и проведеното разследване са отговаряли на критериите на чл. 3. Макар жалбоподателката да е съобщила само за един инцидент, властите са имали задължението да действат с дължимата грижа и да се отнесат към твърдението за домашно насилие сериозно, тъй като са им били представени медицински удостоверения.

65-67. Състезателното наказателно производство пред независим и безпристрастен съд предоставя най-ефективните гаранции. В настоящия случай първоинстанционният съд, който е провел съдебното следствие, е осъдил съпруга на жалбоподателката за упражнено насилие. Въззивният съд обаче е дал друго тълкуване на доказателства и е постановил оправдателна присъда. „Съдът признава, че съдилищата са били изправени пред трудната задача да отсъдят между две противоречащи си тези при липсата на преки доказателства. Имало е обаче твърдения за упражнено домашно насилие и разследващите органи е трябвало да предприемат нужното, за да проверят достоверността на двете версии и да установят фактите”. Освен това, окръжният съд е мотивирал решението си с липсата на доказателство, че съпругът е упражнил насилие, като не е кредитирал показанията на свидетел на жалбоподателката, а разказът на жалбоподателката за събитията е намерил за недостатъчно подробен. Съдът е отбелязал, че на предварителното производство са били допуснати грешки, но не е направил нищо, за да ги поправи, и въз основа на същите доказателства е признал подсъдимия за невиновен.

68. Според Съда, по закон въззивният съд е имал достатъчно правомощия да предприеме активни действия, за да събере допълнителни доказателства и да изясни фактичката ситуация, особено при наличие на национално законодателство, което изрично защитава от актове на домашно насилие. Така например, той е можел да разпита жалбоподателката, майка ѝ, полицейски служители, посетили жилището, и да проведе очна ставка.

69. Вместо това, съдът е приключил делото, като е прехвърлил тежестта от липса на доказателства върху жалбоподателката, въпреки че по делото не се е спорило, че спрямо нея е имало упражнено физическо насилие и че не става дума за самонараняване. Съдът намира, че „в случая на жалбоподателката наказателният закон е бил приложен неефективно, тъй като не е довел до идентифицирането на виновния за насилието, а са съществували още възможности за разследване. Такава една ситуация може да подкопае общественото доверие – и особено това на жертвите на домашно насилие – в съдебната система и в спазването на принципа за върховенство на закона.“

70. На последно място Съдът отбелязва, че в първата си жалба до полицията жалбоподателката е поискала от властите да осигурят за нея и дъщеря ѝ защита от агресията на съпруга ѝ. И макар законът да е предвиждал, че в случай на домашно насилие властите трябва да си сътрудничат и да предприемат извънсъдебни мерки, които да установят акта на насилие и да доведат до предприемане на конкретни действия, няма данни, че в случая нещо е било направено. Това разкрива липса на координация между различните институции, която да гарантира активната им намесата в една толкова чувствителна сфера от обществен интерес.

71. Следователно, начинът по който е било проведено разследването, не е предоставил на жалбоподателката изискваната от чл. 3 ефективната защита в случаи на унизително отнасяне.

72. При тези констатации Съдът намира, че не е необходимо да разглежда оплакването на жалбоподателката по чл. 8 от Конвенцията.